

Giedrius Alkauskas /
KELIAUJANTIS AKMUO

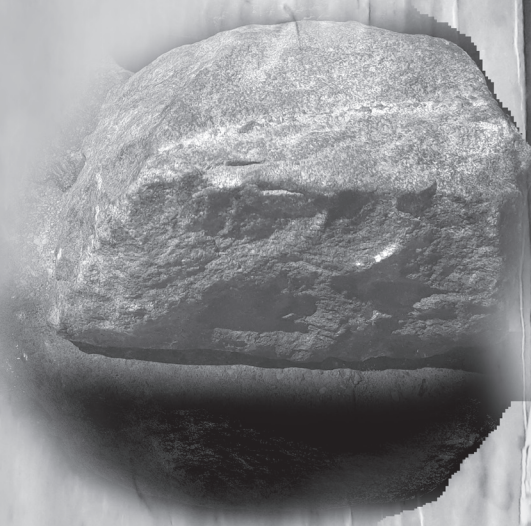
Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo
bibliotekos Nacionalinės bibliografijos
duomenų banke (NBDB).

ISBN 978-609-8092-64-6

© Giedrius Alkauskas, 2018

© Inga Paliokaitė-Zamulskienė, 2018

© VšĮ „Kauko laiptai“, 2018

Giedrius Alkauskas

KELIAUJANTIS AKMUO

Eilės:
sakmės
ir išmonės

Kauko
Laiptai
2018

**NUGRIMZDUSIO MIESTO
VADAVIMAS**

Mūsų jėgoms

Ar tai mūsų jėgoms garsinti Lietuvėlę?

Ši purvyną, šią šventyklą,
šią Panerių duobę,
šią Medvėgalio aukštumą?

Ar tai mūsų jėgoms garsinti
šią litvakų, karaimų, totorių, sentikių Tėvynę,
šią lietuvių pamotę,
ši molį, ši gintarą, šią pelkę, ši dumblą,
šią amžiną tamsą tankiuose eglynuose,
ši kraują, ši prakaitą,
ši galutinį ir neskundžiamą nuosprendį,
ši garbės ir orumo įžeidimą?

Ar mūsų jėgoms garsinti šią licenciją gyventi,
ši Panteoną ir Olimpą,
ši velnių, dievų, laumių, slogučių,
baisiųjų pavietrių, kaukų, aitvarų,
vilkolakių, užkerėtų žalčių lopši,
šias kapines, šias miegančias kariuomenes,
ši sengalvėlių suolą,
šią vaidilų ir kunigų gimdyklą,
šiuos karžygių rūmus,
šią elgetų prieglaudą,
šiuos senelių, kūdikių namus,
ši kunigaikščių sostą,
šią pašvaistę, šią aureolę, ši spindulį?

Ar tai mūsų jėgoms garsinti
šiuos Punios bunkerius,
šią išdavystės agoniją,
ši nepakeliamą ilgesį,
ši uostą, šią stotį, ši akligatvį, ši klystkelį,
ši mazgą, šią spūstį, ši skersvėjį,
ši vakuumą, šią nykumą,
šią tvankumą, šią pilkumą?

Ar mūsų jėgoms garsinti
šią giesmę, šią maldą,
šią sakmę, ši padavimą, šią knygą,
ši nušvitimą, ši apšvietimą,
ši pareiškimą, ši apreiškimą,
ši pasmerkimą, ši atleidimą,
šią besąlygišką amnestiją?

Ar tai mūsų jėgoms, Lietuvėle?..

2012-VII-12, Würzburg, Vokietija

Tylus užkeikimas Šventaragio slėnyje

Dangun *andargon*^{*}, vandenie!

Garman pragaran, ugnie!

Žemyna, Molyňa,
Čiulbuolis, Aukštuolis,
Ugnies marška, pelenų guolis.

Lai ežerai keliauja dausomis,
Šventi vardai jų tepalieka su mumis.

Grimzduoliai miestai teišsikalie akmenyje:
Iškilsim! Ne šioje, tai kitoje ateityje.

Teataskamba Būdragaidis šventaregis,
Širdis jo – varpas, kurs dugne prasmegeš.

Akmuo, *akman*, ak, mynė akmenyne,
Keliavęs ir pelkyne, ir smėlyne.

Ak, mėlis, raudonumas, akmenėlis,
Prasivėdinanti ugnis, skrajūnas smėlis.

Kai pasibaigs ruduo – teateinie žiema,
Te laimę maino raudos, Saulę – sutema.

^{*} *Thawe nuson kas tu asse Andargon* (prūs.) – „Tėve mūsų, kuris esi danguje“, iš pirmojo prūsų katekizmo (1545 m.).

Dangun *andangon*, vandenie!
Garman pragaran, ugnie!

Swieczpuńscynis*,
Šventpaukštėnis,
Pelėdaakis žiburinis.

Tebūna dainos ten, kur vėjų pynės,
O dienos – ten, kur kris šviesa Tėvynės!

Jei vakaras arti – tegul; ryte geriau neklysti,
Gaidgystė naktį bus, o dieną – pranašystė.

Ten šventgirė ir senkelis, pelkėtoji žinyčia,
Ten kurmiai katakombose, tenais žalčiai bažnyčioje.

Lai Nemunas – į Kuršmares, į Nemuną – Neris,
Lai pėmpė vaikšto pievoje, o girioje – žvėris.

Kur bus pavasaris, tesistiebia želmuo,
Ir teganie piemuo – kur tyvuliuos vanduo,
Ir tebūnie telkšmuo – kur geltonuos ruduo.

Jei žergti – žirgas, arti – tai arklys,
Į lopšį – kūdikis, į speigą – šviesulys.

Dangun *andangon*, vandenie!
Garman pragaran, ugnie!

* Motiejaus Strijkovskio minimas (1582 m.) lietuvių ir žemaičių dievas.

Prapuolenis, Daugiaradis,
Rickoyott*-Romuva,
Vilniaus Šventaragis.

Kur kyli – ten viršus, kur leidies – apačia,
Lai vakaruos bus Kuršas, o rytuose – Nalšia,

Lai šiaurėj sėliai bus, o pietuose – Jotvingija,
Te rūkas gimsta upėje, o laimė – kelio vingyje.

Sakmė – iš lūpų, o į ausį – vėjas, gandas,
Te užburtieji palengvėjimą suranda.

Svaigina lai sapnai ir smilkalai – sakai,
Tebus palaiminti vaikų ir sentėvių laikai.

Jei kaminas – dievopi, tai krosnis – prisiglausti;
O balsas – kaip regėjimas, o aidas – skliautagaustis!

Dangun *andangon*, vandenie!
Garman pragaran, ugnie!

2016-III-04, Vilnius (ties Rasomis)

* Legendinio prūsų valdovo Videvučio ir krivių krivaičio Brutenio įkurta šventovė *Rickoyott*, Rikojotas (Simonas Grunau, 1529 m.).

Naktis, paklydėlis akmuo ir fėja

Fėjai K.

Užkliudęs Ruklos laukuose
Speigynų melsvą vėją,
Ilguios: kur ta pilis,
Kur miglą audžia
Miglaudė fėja,
Nakties kasų pynėja?

*Tu, bitele, ant akelių
Tėpk man gairių medų,
Ar sutiksiu feją gūsiuos,
Kosmoso verpetuos?
Pasakyki man, bitele,
Kiek dar laukti metų?!*

Atalyja skaudūs lietūs,
Fėją gaudo raganos...
Samanėlės glosto veidą, –
Sparnu dengia vanagas –
Laimę gieda pasagos.

Gieda sakmę – pranašystę,
Fėją migdo lyros...
Giesmės jų – mėnuliaspalvės,
Akmenėlis – kaip pagalvė,
Giedra žemės tyruos!

Atasninga sniegai trunkūs,
Vaikosi kerėtojai...
Žaliaskarės spyglių rankos,
Po egle – ramybė jai,
Saulėtajai, gėlėtajai.

Kas ji? Paklydusi ugnis.
Žaltvykslės fėją vaikosi...
Klampi čia žemė – užburta,
Klampus užburtas laikas...
Laumiukė, laumės vaikas!

Atmerkto akys –
Burtas mestas –
Praamžiaus gaivalai!
Pušų sakai – tai smilkalai,
Tai meilės svaigalai
Tie fėjos verpalai!

*Tu, bitele, ant akelių
Tepk man gairių medų,
Ar sutiksiu fėją gūsiuos,
Kosmoso verpetuos?
Pasakyki man, bitele,
Kiek dar laukti metų?!*

Žalčių valdovas, pats monarchas
Jai karūną pina:
Rikis, *Reich*, *Roi* ir *Regnum*,
Re – alla Regina,
Šarlotei – *Charlemagne*,
Karalius – Karolinai.

Ruginę duoną neša kaukas,
O vilkas kasą pina;
Ne Sietuva, ne Lietuva –
Naktuzė jos gimtinė,
Naktinis paskutinis
Brolelis žiburinis.

Medus jau tirpsta,
Mėnuo leidžias,
Naktuzė pelkėn žengia.
Užkeiktas! Šianakt – visados:
Ūla, Spengla taip spengia,
Taip aitvarėlis žvengia!

Kas beldžias? Fėja?.. Ne... Tai tik
Keliaujantis akmuo...
Belsk, akmenėli, akmenyte!
Jau gelia, jau – ruduo,
Kieta Perkūno ašara,
Tu – brolis, tu – sesuo...

Tu – laimė man, o akmenie,
Sunkios galvos guodėjau!
Mačiau – yra pilis,
Kur miglą audžia
Miglaudė fėja,
Nakties kasų pynėja!

2015-VI-06, Deltuva ir Nalšia
(autobuse ties Giedraičiais ir Molėtais)

Lopšinė liūdnam laumiukui

Daržely dilgių
Laumiukas miega,
Sapnuoja girią
Darželinukas.

Tarp dilgėlių
Kojelės skiedrų,
Šiaudų kūnelis,
Akelės liūdnos.

Pikti čia žmonės –
Pablūdę rėkaus
Karvutei mūkiant,
Pieneliui tekant.

Šiltam pieneliui
Kaip pagalvėlei,
Laumiukui miegant
It pienės pūkui.

Lyg varvekliukas –
Kaip sniegenėlė,
Speigų kūnelis,
Ugnies širdelė.

Pikti čia žmonės –
Išsipuikavę,
Išsididžiavę,
Pasidabinę.

Matai, kaip vaitas
Ant kelmo lipa,
Per dieną plyšaus,
Sklaidysis rankom.

Laumiuk, neverki!
Sapnuok kemsyne
Oželį marga,
Perkūno paukštį.

Neišsigąsk tik
Oželio plunksnų,
Perkūno paukščio –
Ratu jis sukas.

Giria aidoja,
Liūliuoja marios,
Skaistauja palvės
Ir skliautas verias.

Matai, dūdorius
Be saiko linksmas,
Žandai kaip dumplės,
Į vamzdį pučia.

Laumiuk, neverki!
Sapnuok pušyne
Lututę marga,
Nakties dukrele.

Akelės stačios
Kaip žiburėliai,
Veidelis liūdnas –
Nakties guodėja.

Užburtas kalvis
Ugnele pučia,
Nukalęs saule
Į dangų sviedžia.

Matai, puošėiva
Per bruką skuodžia,
Kulnais sukaukši,
Save paglosto.

Laumiuk, neverkil
Sapnuok eglyne
Spyglių paklotę,
Tamsos lovele.

Miškinio sostas,
Girinio dvaras,
Saulutės rūmai,
Mėnulio menės.

Aušrinės kasos,
Snieguotos plynės,
Sietyno tankmės,
Akmuo prie jūros!

Matai, žymūnas
Naujieną skelbia –
Girliandos šviečia
Ir skamba stiklas.

Laumiuk, neverki!
Čiobrelis lenkias,
Žydrasis žiedas,
Lapeliai kvapnūs.

Saulutės šviesą
Bučiuoja tyliai,
Išleis kvapnumą
Speigams užėjus.

Pikti čia žmonės –
Bet ne vaikeliai,
Apklos daržely
Darželinuką.

Snaigiuk, užmiki!
Ausytės vaško,
Juk ašarėlės –
Ant mėtų rasos.

Tarp dilgėlių
Kojelės skiedrų,
Šiaudų kūnelis,
Akelės liūdnos.

2016-V-08, Vilnius (ties Perkūnkiemiu)

Ryto giesmelė linksmam laumiukui

Šviesuolės pienės,
Saulėtos galvos,
Kojytės pieno
Kaip inkarėliai.

Lovelės žalios,
Skaisčiausios palios,
Kur vabalėliai
Geldelėm plauko.

Akmuo klajūnas
Namolio slenka;
Akmens kantrybė –
Ne geležinė!

Dangum atūžia
Vanduo aptemęs –
Bevardis rūkas,
Begarsis aidas.

Jūratės – bangos,
Perkūno – dangūs,
Akmens kantrybės
Neėda rūdys.

Vien siūbuoklėliais
Erdvė patvinus,
Kai erdvės baigias –
Siūbuoja laikas.

Tankmėj saulelių
Angliukai žiba,
Laumiuko akys
Kaip šulinėliai.

Šiaudai, skiedrelės,
Kūnelis speigo,
Laumiukas linksmas
Galvelę kraipo.

Ledyno guolis,
Giria ūksmėta,
Kai baigias laikas –
Akmuo pražysta!

Prikritus pieva
Gelsvų zuikučių,
Juodi angliukai
Stebuklą regi.

Kur Teliavelio*
Užgesus kalvė,
Perskeltas kūjis –
Dauba giliausia.

Aptemęs urvas,
Dumblėtas purvas,
Nyki klampynė –
Slogučio valdos.

* Teliavelis (Kalvelis) – Malalos kronikos slaviškoje redakcijoje (1261 m.) ir Ipatijaus metraštyje (XII–XIII a.) minimas lietuvių dievas-kalvis, nukalęs Saulę ir įsviedęs ją į dangaus skliautą.

Kai vakar vaitas
Ant kelmo dūko,
Užkimęs šaukė,
Skvernais plasnojo;

Kai muzikantas
Kvatojo garsiai,
Užgožęs giesmę
Čimbolus trankė;

Kada žymūnas,
Primerkęs akį,
Paleido gandą,
Naujieną nykią;

Kai lengvabūdis
Pasidabruotą
Ištraukęs stiklą
Savim gėrėjos –

Tuomet slogutis
Liūdnam laumiukui
Krūtinę spaudė,
Imtynių ėjo.

Laumiuk, skaistuoli!
Saulychių pieva,
Akmuo kaip laivas,
Žvaigždėtos marios!

Kur sutemėlėj
Girnelės mala –
Ten Būdragaidžio
Nuėjęs dvaras.

Nuklydęs tolin,
Iš stiklo, molio,
Ten Aigradėlio
Uždumtas miestas.

Ten Kernavėlės
Kalnuos švenčiausiuos
Vežikai miega
Vartus uždarę.

Šviesaus pasaulio
Kai laikas baigsis,
Pabus vežikai
Ir grotos kelsis.

Auksiniai vartai
Nuves į Vilnių,
Gi sidabriniai –
Į Trakų miestą.

Bet geležiniai
Bus į Veliuoną,
Kur Nemunėlis,
Skraiduolis smėlis.

Sidabražvyniai
Žuvėliai plauko,
Saulėtos galvos,
Akmuo ant lauko!

Liūliuoja viržiai,
Pervasar švokš jie,
Ramiai klausykis
Sakmės tyliausios.

Laumiuk, skaistuoli!
Slogučio urvas
Dauboj prasmego –
Šiandieną giedra!

2017-IV-30, Maskva, Dolgoprudny

Laumiuko liūdni pavasario stebuklai

Pražydo pievoje gėlėlė –
Trapi, bet nugalėjus sniegą!
Ir veržės tiesiai į saulelę –
Sesės jos supo šaltas miegas.

Ir augo pamažu žiedelis,
Laumiuko burtas įstabus,
Gyvenimo pradėtas kelias,
Atrodė: spindintis jis bus!

Bet štai staiga rūstus Šiaurys
palaužė gėlę...

Pragydo girioje paukštelis,
Pavasario pirmasis vaikas!
Iš miego kėlės miškas žalias –
Skambioms giesmėms atėjo laikas!

Girdėjo giesmę paukštužėlio
Trapi širdis laumiuko mažo,
Gyvenimą giesmė žadėjo
Spalvotą, kvepiantį ir gražų.

Bet štai staiga žvarbi Šalna
sušaldė paukštį...

Pro šerkšną kalsis Visata
Ir svaiguliais alsuos gamta...
Laumiuko nerimas dygus –
Neglostys žiedo, niekada!

Ir versis prarajos, dangus,
Ir žemė kels naujus vardus,
Paukštelio tik kita lemtis –
Šalta mirtis ir prapultis!

2006–2018, Nottingham, Anglija–Vilnius

Kam kokia dalia – dievų valia

Gemalas gėma – mitologema.

Gaisai gaudžia, ūžia – vainelė, krivužė.

Pilėnas pilietis – į širdį ietis.

Rakštis rakinėja – dantukų fejė.

Plynaukštė plyti – antilopei vyti.

Kupolės kuplios – gėlėtos suknios.

Dainos ir dienos – pumpurai, rugienos.

Karaliui kariauti – rugiagėles pjauti.

Kunigas kunigaikštis – aidėti aikštėj.

Melsti mylėti – rusiška ruletė.

Kiek prūsų dar likę – *myle swente panike**.

Kiek latvių dar yra – *Ziemasvētku vakarā***.

* *Ohow mey myle swente panike* – „O mano mieloji šventoji ugnele“ (prūs.).

** Vakaras prieš Kalėdas; Kūčios (lat.).

Eg koyte poyte – nykoyte pēnega doytė*.

Atakusios akys – elnias devyniaragis.

Žvirblelis žvarbsta – varguolis vargsta.

Linguoja lingutis – mėnesienos pjūtys.

Nei puoļes, nei kēļes – žvitrus Siūbuoklėlis.

Naujasis ponas – tetragramatonas.

Turėti tarną – gaudyti varnas.

Upokšnis upena – dantimis kalena.

Upelis upėja – laumė skalbėja.

Vesti iš kelio – paklydus ugnelė.

Vesti be tikslo – žaltys, žaltvykslė.

Alumi alsuoja – supintos kojos.

Trenktis svetur – *Excalibur*.

Saulelė saujoj – tik kaulai jaujoj.

2015-IX-19, Vilnius, Antakalnis

* Norite gerti – nenorite pinigų mokėti (prūs.); Bazelio epigrama, pirmasis žinomas baltiškasis tekstas.

Siūbuoklėlio talalinė

*Áukšti kálnai dirvonaĩ,
Gané arklius ĉigonaĩ.*

Seka sakmė – pasakėlė
Motiejukas Siūbuoklėlis:

Daug šermukšnių – šermukšnynas,
Daug žalių lazdų – lazdynas.

Mušas kinai – rodo kiną,
Vaikas didelis – vaikinas.

Atšipo peilis – gal tiks pjūklas?
Sena patranka – ne pabūklas...

Sena patranka nebešauda,
Netinka niekas – griebkis šiaudo!

Trenk galvon – štai pagalys,
Atiteks tau obuolys.

Nepabėgi – gulkis kryžium,
Ko gi toks, bro lau, ištižęs?

Gausi sprandan – liks tau randas,
Nepatikrinai – tik gandas...

Upės maišosi – upynas,
Yra miltų – bus ir blynas.

Žalios rūtos, žalios mėtos,
Nebėra svogūnams vietos.

Rėžia kalbą iš tribūnos –
Gaudžia salė, bilda rūmai!

Rašo taip, kaip su kanopa,
Nuo to rašto raidėms sopa.

Jūroj pliauska – plaukia laivas,
Dangus žydras, dangus blaivas.

Siūbuoklėlio pasakėlė
Vėją bangpūtį pakėlė.

Nepravers tikrai jums ūkyje
Katekizmas ir liturgija.

Ūkyje pravers akmuo –
Akmenėl, keliauk namo!

*Áukšti kálnai dirvonaž,
Ganė arklus čigonaž.*

2016-III-07, Vilnius, Šventaragio slėnis

Deltuvos šventvietės žynio testamentas

Kunigaikščio pilys aukštos,
Šventykla ir lapuotynas –
Velnio sėklų, laimės paukščių.

Pamario skaidrus viržynas,
Dievo žaizdras jau ataušęs –
Prietemų, delčios Rambynas.

Ir Medvėgalio pakaušis,
Nekrokultas, pažinimas,
Šventpaukštinis virš Alaušo.

Ir iš kur taip viskas imas?!
Saulė teka virš Užpalių –
Langus varsto Rozalimas.

Išsipert pirty lig valiai,
Išsisunkt, ugnim paskleisti
Pranašystę savo šaliai!

Kas man nuodas – tau bus vaistas,
Rangos *vija pinavija*,
Bus iškęsta, bus atleista.

Kernavė ugnies nebijo,
Lokio kapo pjedestalas
Ažuolijos vaizdinioj.

Mindaugo karingei* galas:
Zuikis perbėgo skersai –
Neatšauktas ritualas.

Staugia vilkas pratisai,
Toks akustinis peizažas:
Skuodas, Plungė, Zarasai.

Brolį, dideli ir mažas!
Tave šlaksto iš aukštai
Dausų laivo ekipažas.

Dievo mantijos kraštai
Skrodžia gerklę, verias akys,
Neša, kur šventi kraštai.

Liūdnos sutemų plaštakės
Gena liūtį, uraganą,
Daužos viesulas patrakęs.

Varno broli, broli mano!
Mes atmušim šitą griūtį,
Šitą nykų karavaną!

Jiems nebūti, tau – tik būti,
Smenga chtoniškas pelkynas,
Aušros nuveja slogutį.

* Žodis iš 1849 m. Zarasų apylinkėse užrašytos sutartinės. „Karingė” – karas.

Žvilga žalčio aukso žvynas,
Parymok, jei pailsai –
Kamaraitėj žalias vynas.

Klampūs prietemų balsai,
Girgždančios, snieguotos šnekos,
Žuvys, šunes, debesai.

Jau akivaras atakęs,
Atпустytas laumių stalas,
Lobio vietoj mirga žvakės.

Prakeiksmui bedvasiam galas –
Dievo laimintų akių
Apšlakstytas arealas.

Saulės kloniu ištakiu
Jau atrieda Vaivos juosta –
Šaukis jos, kaip aš šaukiu!

Prišvartuok į saugų uostą
Savo užkerėtą dvasią –
Be nakties diena pajuosta.

Prišvartuosi, susirasi
Seno aukuro krapylą,
Pelenų žemėtą masę.

Dūmų giesmės nenutyla:
Išbarstytos erdvėje –
Sušauktos atgal vaidilos.

Atsistok ties praraja –
Tas žynys ir būsi tu –
Pliūptels šviesuliai srove.

Stos tauta šventu ratu –
Laimink Lietuvos vardu.

2017-IV-04, Jotvingija
(autobuse iš Paryžiaus, ties Balstoge ir Suvalkais)

Nugrimzdusio miesto vadavimas

Pagal lietuvių liaudies padavimą, užrašytą Džūkijoje

I

Miestas Aigradas išėjo...
Ir takai jau užpustyti
Mėlyno ledynų vėjo.

II

Skrido Kāpstatas, Vištytis,
Praviršulis, Metelys –
Dangaus rikis, dausų vytis.

Debesies nieks nepavys!
Net jei gainiotųs įkaitęs
Melsvas žaibo kamuolys!

Bet staiga aušroj apkvaitęs,
Savo vardą jis išgirsta,
Ištartą aklos mergaitės.

Rikis širsta, vytis niršta,
Bet neklaidžioki šalia –
Vandenys į daubą virsta.

Aigrado kita dalia!
Atmintis jo užrakinta
Burto, prakeiksmo galia.

III

Būdavo – ryte, kai švinta,
Prisipildo turgaus aikštės,
Dainos mainos, spalvos kinta.

Po gatves šešėliai vaikšto,
Žmonės gieda naują dieną –
Laimina juos kunigaikštis.

Buvo – kyla mūro siena,
Spengia saulė, varpas spiegia,
Perverdama taip kiekvieną.

Naktį vienišą, bemiegę,
Keičia gyvasties gaudimas,
Dangun kelias nusidriekia.

Bet, deja! Sprangus likimas!
Kaip klampį nakties migla
Nusileido užkeikimas.

Ten, kur miestas, – tik bala...
Aigrado nieks neregėjo –
Skausmas, nerimas, gėla.

IV

Kartą moteriškė ėjo
Pro eglyną, tuopų bokštus,
Pro svaigių beržų alėją.

Sviro meldai. Vėjai švokštė.
Nardė žuvys. Skrido smėlis.
Taip beeidama ištroško.

Žiūri – stovi vandenėly
Geležies spyna paraudus,
Plauko užkerėtos vėlės.

Vakaro žaroms apgaubus,
Vandenys savęsp vadino,
Liejos paslaptingos raudos.

Moterėlė griebė spyną,
Stipriai į save patraukė –
Pasikėlė ir grandinė.

Andai girdi – varpai šaukia!
Suvirpėjo dumblas liūne,
Verdamas bedugnę baugią.

Žmona spyną tik atstūmė,
Didis išgąstis nupurtė:
– Tai bent laumė pasalūnė!

– Kas per monai, kas per burtai?!
Ir prakeikė amžinai:
– Oi, kad tu čionai prapultai!

V

Glaudēs niūrūs vandenai,
Sēdo dumbļas, vyto gēlēs,
Sodų vietoj – pelenai.

Džiaugēs miestas, kad jī kēlē –
Bet, deja! – prasmego vēlei!

2017-IV-08, Vilnius, Antakalnis

Sakmė apie karžygių vėles, nelabąjį akmens nešėją ir užburtąjį bokštą, kuris regi, kaip pro jį geležinis žirgas bėga

...tiesa už pramanus keistesnė... Fėjai K.

Tai nelauktai burtai ir regėjimai susidėliojo! Kaip kokioje nuostabioje senovės sakmėje apie užburtą kalną, iš kurio syki per du šimtus metų išeina užburtas kalno gyventojas ir laukia, kol kas nors, kokia nors dūšėlė – užklydęs piemenėlis, atsibastęs klajūnas, miškinio sūnus, apuoko brolis, naktužės žentelis, koks keliaujantis muzikantas – jį iš tų kerų išvaduotų, amžinąją akių šviesą gražintų... Ir štai, tas užkeiktos pilies gyventojas pasirodo vieną ypatingą vakarą, kai jau minga miškas, kai prasideda paslaptingos sutemų šnekos, traška medžiai, tarpusavyje amžiną giesmę giedodami – deja, niekas jo neatburia. Arba atburdamas išsigąsta, pabėga, tad vėl dviem šimtams metų į požemius nugrimzta tas užburtas gyventojas su savo paslaptimi, su savo akių šviesa, su savo šilkinė skarele... Nugrimzta jis į užburtąją pilį, kur nuskendęs Aigrado miestas, kur prasmegęs Salako miestelis, kur nuėjęs skradžiai Būdragaidžio dvaras, kur stiklo menės, kur variniai gaidžiai su ilgomis uodegomis aukštose tupyklose tupi – tai šventieji varpai, atskambantys Skapiškio marėse, tai jie skambina, tai jie išgelbėjami prašosi; gelbėjami – juokiasi, džiaugiasi, o vėl smegdami požemin – iš skausmo spiegia. Ten mėlyni ledynų vėjai viršuje visus takus užpustė...

Taip ir mane ištiko trumpas regėjimas, bet toks ryškus, lyg tyli, rami, jau niekada neužgesianti amžinųjų akių šviesa, lyg gaivalinga malda, lyg išsipildžiusi žaižaruota pranašystė...

Net nežinau, kada tiksliai tie kerai, kaip pavasario žalia skraistė, buvo užslinkę, bet, manau, daug mėnesių jų galią

pajusdavau, keistas kvaitulys apimdavo, užvaldydavo, kerai apiburdavo, apsvaigindavo, apsmilkydavo! Kuo toliau, tuo labiau ilgėjausi vieno nepaprasto regėjimo, ne šio pasaulio dvelktelėjimo, o kažkokios vos girdimos, pilnos šviesos ir nuraminimo muzikos!

Taip, regėjau užburtą kalną! Tik nežinojau, nei kur tas kalnas yra, nei koks to kalno gyventojų vardas, nei kaip vėl būtų galima jį susitikti, prisišaukti, prakalbinti, paguosti. O ir pats užburtas kalnas, kaip koks skrajojantis olandas, pasmerktas amžinai be tikslo blaškytis po žemės ir dangaus vandenį, kaip kokia žaltvykslė, ta klajojanti pelkių liepsnelė, kaip koks suktas nelabukas, viliojantis pakeleivį į kemsynus, kaip koks paslaptingas kranklys, savo krankimu traukiantis keliauninką vis gilyn, vis tamsyn, vis nykyn į eglynus, pilnus paslapčių – niekaip negalėjau prisiminti, kur tą užburtą kalną pirmą kartą užtikau, kur tos palvės, kur tie tyruliai, kur tie vandenys, kur ta dangaus žydrynė, kur tie smėlio kaukai, kur tas Saulės krėslas, kur ta žemaičių Medaina, tos Apuolės atvertys, tas akmuo riboženkis, ta kiškių bažnyčia, ta alkavietė, šventvietė, ažuolų giraitė, vėlių takai, kur tas užburtas kalno gyventojas buvo prieglobstį susiradęs.

Ar tai sėlių kraštas, Zarasai, kur Antalieptė per Šventąją upę lieptą kaip Vaivos juostą meta, kur Stelmužė motulė savo šešėliu pakeleivį atgaivina ir kur vasarėlei gęstant, rugiapjūtės pabaigoje, į ežero salą suplaukia gamtameldžių minios, senųjų karžygių vėlės, tamsos kunigaikščiai, žemės sūnūs, vandenių dukterys, duonos ir apynių kerėtojai, atplaukia mėnuo mėnulaitis, šalčiašvietis pilnaitis, savo geltonąją burę plazdendamas, atneša saulę raguose elnias, tuose raguose kavoliai aukselio žiedą, sidabro žirkleles kala. Elnias – tamsaus veidelio, jo ragai – juodesnės šalelės, juodaragis elnias, juodaragėlis. Toje ežero salelėje karžygių vėlės

tranko būgną, pučia dūda, žvangina pentiniais, midų lieja, protėvius mena, seniems dievams atnašauja. Gali būti, kad iš ten tas regėjimas!

O gal tai buvo sutartinių kraštas, Anykščiai, kur ošia plati Šimonių giria, kur nuo šalčio traškėdami beržai tarpusavy kalbasi kalba, kurią įminęs – o niekam dar iki šiol to padaryti nepavyko! – visą pasaulį, visą požemį pamatysi lyg iš krištolo nulieta, skaidrų ir gaivų, ir regėsis kalno gelmėse pakasti užburti lobiai... Krašte, kur nuožmios sutemos ir tyros aušros, kur skrendantis smėlis ir paklydę akmenys, verkiantis vanduo ir giedanti ugnis, kur paslaptįngasis Karalienės liūnas su prasmegusiomis vestuvėmis, krašte, kur pačiame vasarėlės gražume, per pačią tyriausią kaitrą, per vasarovidį, kada saulelė nesustodama spiegia, gyvybę ir pažinimą sėja, kada piligrimai vėl plaukia žiūrėti, kaip velnias, pasigriebęs mūsų šventąjį Puntuko akmenį, neš jį, kad Anykščių bažnyčią sudaužytų, bet nespės iki gaidgystės to padaryti, pames Puntuką kažkur šilelyje tarp pušų, ir netoli tos vietos visi piligrimai vėl giedos bei šlovins Veliną, tą kosmologinį veikėją, tą didžiojo Perkūno varžovą, tą žalčių ir vandenių karalių, bei jo akmenį Puntuką, ir vėl dundės būgnai, virpės kankleliai, skambės cimbolai, tekės pieno ir midaus upės. Ar tik ne ten tą užburtąjį kalną ir jo gyventoją – fėją mačiau?

Taip, žinau tikrai, vieną regėjimą atmenu! Tai buvo Vilniaus mieste, didžiuliame Vilniaus miestelyje, kuriame apsilankęs Kulkutis stebėjosi jo didumu. Miestas toks didelis, kad viename jo gale dūda groja, kitame – jai atitaria, toks jau didelis, kad viename jo gale vaikas verkia, kitame – jam ašaras šluosto, na toks didžiulis, kad viename jo gale vištos vaikšto, kitame – joms lesalą beria. Taip, tai buvo Vilniaus miestelyje, Aušros Vartų gatvelėje, visai netoli Šventosios Dvasios vienuolyno, kur, lygiai taip,

kaip kad kažkur Žemaitijoje amžinoji pagoniška ugnis rusena, amžini vandenai srūva, amžinos pušys sakais mišką svaigina, taip ten, vienuolyne, nesibaigiančios giesmės skamba, nesibaigiantys smilkalų sūkuriai į dangų kyla, ir kur guli trys Vilniaus miestelio kankiniai – Antonijus, Eustachijus ir Ioanas, trys lietuviai, priėmę Bizantijos tikėjimą ir nukankinti prie mūsų didžiojo kunigaikščio Algirdo (tebūna Prakorimas gailestingas nekaltiesiems ir prasikaltusiems!). Netoli tos vietos yra rūmai, kur didelės dūdos pučia, mažos dūdelės švilpauja, kur kanklės špyliuoja, būgnai dunda, smuikeliai griežia, visokie baltai juodi mygtukėliai skambaliuoja. Ir ne bet kaip jie skambaliuoja, ne bet kaip skardena; ne taip, kaip karžygių vėlės bildina bačkas Zaraso saloje, o, ne taip, kaip tamsieji piligrimai apgieda žalčių valdovą Anykščių šilelyje – ne, visai ne taip! Čia nėra palvių, nėra marių, nėra ežero ir povandeninio pasaulio aplink – taip, aplink viskas tik iš akmens, iš molio, iš stiklo, iš bronzos. Bet ne, yra! Yra palvės, yra pelkės, yra kemsynai, yra didžiulė povandeninė karalystė, yra vartai į kitą pasaulį, lyg anapusbės vartai Veliekos plėšime tarp Skuodo ir Mažeikių, kur numestas velnio plūgas. Tuose rūmuose vyksta didžiulė ežero puota, tokia didžiulė, kaip kad didžiulis yra Nolėnų laumių stalas prie Davilos upelio netoli Vyžuonų... Viskas stiklo ir akmens rūmuose yra – tik reikia užsimerkti, tik reikia atsiverti. Ten mačiau tą regėjimą, užburtąją pilį ir užburtą jos gyventoją, tą feją!

Ir dar buvo vienas regėjimas, pamenu! Jo laukiau, jam ruošiausi... Rudenėlį, ilgesio ir nerimo, begalinio švelnumo pilną spalio mėnesėlį. Vilniaus miestelyje, kur aukšti bromai, kur plačios gatvelės, kur liūdnos galvelės, kur linksmos sutemėlės, sunkios aušrelės, kur didelės balos – didesnės nei bet kur kitur Lietuvėlėje tėvynėje, kur sueina keliai iš Vievio ir Maišiagalos,

iš Lentvario ir Nemėžio, kur kiekvieną pirmą savaitės dieną susirenka pulkas žmonelių galveles pasukioti, minkles paminti, į pasaulio ir gamtos paslaptis pažvelgti, riešutus pagliaudyti – tai protų kovomis vadinasi! Protų mūšiai, kautynės, grumtynės, imtynės. Ten mes paminime senuosius karžygius, ūkanotos praeities didvyrius, uždumtųjų laikų galiūnus, Dreverno milžiną, kuriam vilkas koją graužė; tik vietoj kardo, vietoj skydo, vietoj kalavijo, vietoj kilpinėlio – pieštukas, popierius ir skaudanti galvelė. Ir štai, pasibaigus protų kovoms, keliavau bruku, plačiuoju vieškeliu, kur geležiniai ratai, sidabro botagai, kur karietoje sėdintis ponaitis, kol bruką pravažiuoja, penkiskart galvelę į lubas trinkteli – tas brukas didžiojo kunigaikščio Gedimino garbei pavadintas (šlovė Tau, didysai kunigaikšti!), ir...

Fėja praskrido pro šalį! Spalio mėnuo, pirmoji savaitės dienele, ir kokios dvi valandos likusios iki tol, kol prasidės nakties gyventojų šėlsmas, puota, dvi valandėlės iki vidurnakčio. Bet tokios jau mūsų saktmės, tokia jų liūdna dalia – užsikalbėjau su bendražygiu, kalavijo draugu iš protų kovų – tiek visko reikia išsipasakoti, mūšį aptarti, kitam mūšiu pasiruošti, ir nespėjau pagauti mesto burto, kad čia gi tas pats užburtosios pilies gyventojas, tas pats jau kelis kartus aplankęs regėjimas šalia pasirodė, pasaulius skirianti užsklanda pakilo... Na, ir ką galima buvo padaryti? Juk neklausi šios nuostabios fėjos, kur ta užburta pilis yra, nei kokie kreivatikiai raganiai ją užbūrė, nei koks vardelis, nei kokia pavardėlė, nei iš kokios šalelės, nei kokie vėjeliai jai pučia, kokie paukšteliai jos soduose giesmėmis Saulę ir Vakarinę šlovina, kokios žuvys jos tvenkiniuose žuvelius varinėja – ar šviesus, ar sutemęs jos šįvakar veidelis? Ne, tik tai progai turėjau lauknešėlį pasiruošęs, tokį burta, šių laikų *prajovą*, kuris pats skamba, be žmogelio, be smuikelio, ten muzikantai špyliuoja, dainorėliai gieda, tas burtas – toks spin-

dintis saulės sidabro diskas: ten sudėjau tai, ką vaikystėje prie marių besileidžianti pati saulužė sukuždėjo, ką atradau balose lietui nulijus, ką sapnavau ir ko be galo ilgiuosi. Ir neįteikiau šio lauknešėlio, šio burto! Bendrakeleivis, pakalbovas, karžygys iš protų kovų nutikimą sekė – sunkios jo kovos, taurūs jo pasakojimai, ir neišdrįsau nutraukti, neišdrįsau tos kito pasaulio gyventojos, tos fėjos užkalbinti, neišdrįsau spindinčio saulės sidabro disko įteikti. Ir nesužinojau nei vardelio, nei pavardėlės, nei ar sutemusio šįvakar, ar šviesaus veidelio...

Na, taip ir praslinko keturi mėnesiai – vis sukosi aplinkui nelabukai, vandenais atplaukdavo ir išplaukdavo laumės, rastos miške odinės juostos tapdavo kaukais, tais juodais pasipūtusiais gaidžiais, kuriems vaikstant aplink ėdžiose netrūkdavo avižų ir šieno, pro kaminą įlėkdavo ir išlėkdavo degantys aitvarai, kaip skraidančios kibirkščiųuojančios gyvatės, spoksojo pro langą prie stiklo nuožmų veidą priplojęs kaulėtas senis su degančia, iki raudonumo įkaitusia širdimi, įslinkdavo ir išslinkdavo pro kiemo vartus pavietrė, mara juodoji, daužėsi į vartus pasiklydę akmenys, pagirdydavau pienu užklydusį žaltį, plakė sparnais į langus nubudinti laukuose miegoję vėjai, išeidavo prasivėdinti ir sugriždavo į namus židinio ugnelė, pasirodydavo iš už krosnies skambantis avinėlis, išleisdavau ir vėl pas mane sugriždavo neišeinantis *parmazoniškas* pinigas, gūdžiomis naktimis galuodavo slogutis, keisti žmonės kalė pilnatyje pagaliukus, versdavosi per galvą ir vilkalotais leisdavosi girios link, apsistodavo tik sau žinomais takais keliaujantys kerėtojai bei Deltuvos šventvietės žynys – bet taip ir nesužinojau, nei kur yra ta nuostabioji užburta pilis, nei kur tas jos paslaptingas gyventojas miega, ar gaivus, ar tamsus yra požemių miegas, ar erdvios požemių menės, ar skambios stiklo sienos, ar skalsi požemio duona,

ar guodžiantis yra varinių gaidžių giedojimas, ar ilgu ten du šimtus metų laukti...

Nebluko tas regėjimas, ne! Tik vis dažniau atrodydavo, kad visa tai sapnavau, kad *užblūdyčiau* kažko, kaip tas linksmas, ikaušęs kaimo muzikantas po puotos, kai grįžo su nupjauta pake-liui velnio nosimi, o iš tiesų jam tik miglos į akis nelabojo buvo pripūsta ir muzikantas savo bato priekį nusipjovė.

Bet ne, nesapnavau! Lauktai nelauktai – stebuklas įvyko, su-žinojau ir vardelį, ir pavardėlę, ir ar tamsaus, ar skaištaus veide-lio, ir kur ta užburta pilis yra! Vilniaus miestelyje, kurio aukšti bromai, kur skambios armotėlės sidabro kulkelėm miesto sie-ną saugo, kur vilkas stūgavęs, kur kryžiuočių juodos bangos į Aukštutinę pilį daužėsi, kur Neris srūva, kur Vilnelėje lašišaitės plaukioja, kur yra dideli rūmai, kur protingi senųjų karžygių, kantriųjų raštininkų, išmaniųjų amatininkų ir žemės dainorė-lių palikuonys didelius mokslus aiškina, pasaulio gelmes regi, jaunesnius karžygėlius, skaisčius vaikelius, rašto moko, knygų prikrauna, moko duoną galvele pelnytis. Va ir aš tokią tarnybė-lę turiu – nateles *paišau*, skaičiukus dėlioju, baltai juodus myg-tukėlius spaudinėju, kartu pagrojam, pašpyliuojam, kartu pa-dainuojam, paskambaliuojam, kartu pasipasakojam baisiąsias istorijas apie elfus ir senųjų laikų demoną Balrogą iš Morijos kasyklų, apie Gondingos karalaite, apie Liekų rago ir Ventės rago milžinus. Ir koks stebuklas, kokia nesibaigianti skaidru-ma, kokia begalinė gaivuma! Matyt, kažkur yra nežinomas po-žeminis tunelis, kuris iškils į viršų tik tada, kai pasaulio pabaiga ateis, kai Kapstato ežeras, užkliuvęs už bažnyčios varpnyčios, Endriejavo kaimą paskandins. Tas tunelis iškils kartu su kitais požeminiiais tuneliais, kurie jungia Vilniaus, Trakų ir Veliuo-nos miestelius su Kernavės šventaisiais piliakalniais. Taip, yra toks tunelis, kuris jungia tą užburtąją pilį su Vilniaus miesto

baltaisiais rūmais! Nes ką gi matau? Negaliu patikėti – fejė kartu su visais šviesaus veidelio karžygėliais sėdi, nateles piešia, giesmeles gieda! Daug gudrybių nereikėjo, pergamentas išdavė, paslaptys atsiskleidė, ir tas, kas buvo nežinoma, tapo žinoma. Tas, kas buvo po prasmegusios pilies skliautais paslėpta, žvaigždeles išvydo.

Tai va, toks ir toks yra vardelis, tokia ir tokia yra pavardėlė, o užburta pilis prasmegusi visai netoli, čia pat, Lietuvėlėje, net pačioje Lietuvos širdelėje, ten, kur lygūs Žeimių ir Ruklos laukai (atilsį Jums, kunigaikšti Rukly Mindaugaiti ir girių laume Rukla!). Ten netoliese, Kulvos apylinkėse, gimęs Abraomas į Karaliaučiaus išminties dvarelį mokyti kitų patraukęs. Virš grimzduolės pilies – užburtas bokštas. Stovi jis ten, kur geležinis žirgas žviegia geležiniu keliu bėgdamas, ir stovi tas didelis bokštas dangų remdamas, ir didele savo visrege akimi visą geležinio žirgo kelią apšviesdamas, tam žirgui kryptį parodydamas! Tai ten ir yra ta užburtoji pilis, ten ir yra tas užburtas gyventojas, ten ta fejė ir gyvena! Ne, negaliu į tą žvilgsnį daugiau žiūrėti... Nespėjau atsukti – ilgai, ilgai žiūrėjau, miegelio nemiegojau, tris kartus saulelė tekėjo, tris kartus leidosi, ir pats tapau užburtas, ir kažin ar kas beatburs...

Tai tokia ir yra sakmė apie karžygių vėles Zaraso saloje, nelabai akmens nešėją Anykščių šilelyje, Vilniaus miesto baltuosius rūmus, ir užburta Žeimių laukų bokštą, kuris regi, kaip pro jį geležinis žirgas bėga, ir kas tame bokšte gyvena...

2015-III-04, Clausthal-Zellerfeld, Vokietija

PIANISTĒS KLAJONĒS

Visoms pianistēms, o ypač EAB

Valpurgijos naktis

Vai tai monai ir *prajovai* ėmė lišti –
Ant beržinės šluotos skrido pianistė.

Jeigu nepleventų į Rambyno puotą,
Net jei lėktų ten, bet ne raita ant šluotos,

Pagalvotum – žaidė, drugelius gal gaudė?
Gal mergaitė troško tapti kosmonaute?

Betgi – kam skraidyti jai per mėnesieną?
Aerodinamiką išmoksi dieną.

Klausiu: pagal kokius dėsnius juda kūnai?!
Fizikoj tokių nėra, kad juos perkūnai!

Pririštas prie šluotos ožio kaulų maišas,
Vejasi šikšnosparnis, kadais nugaišęs.

Štai vilkolakis, tas antkapių poetas
Moja jai. Ant kaklo – laumių amuletas.

Šluotos karčiai zvimbiam, sklinda šurpo juokas,
Nužvelgia skrajūnę visregis apuokas.

Šuo čia pakastas kur? – klausiu. – Žalios rūtos!
– – – Mīrės padaras jau drasko žemės pluta...

– – – Jūra aršiai išskalauja kraujo putą...
Ak, ne pianistės – raganos čia būta!

2013-III-21

Orientalija (kelias į Alžyrą)

*Nesklendūs ispūdžiai perskaičius
apie pianistę straipsnį žurnale „Būrėja“*

Kur tamsi Šešupė bėga,
Nemunas grėsmingai ošia,
Mirtinai jai ten įgriso,
Jaučiasi lyg nesava...

Nusibodo siurbt kefyra,
Semi šaukštu rūgščią košę –
Užsimanė pyragėlių
Su labai saldžia kava.

Yr šalis, kur upės teka –
Bet ne apie ją giesmė...
Apdainuot ši niūrų kraštą
Ar yra kokia prasmė?

Želia pienės, pūva bulvės
Ir kaulėtos karvės ganos.
Ten gi – puošnios palmės skleidžias,
Glosto nosį marcipanas,

Storalapiai alijošiai
Ir sparnuoti rojaus paukščiai...
Čia – apkarkusios praeivį
Skraido skurdo varnos baugščiai.

Purvinais kamašais šlaistos
Giedrius, Paulius ir Albinas,
Ten – lyg pasakų gražuoliai
Sklanda Esmas, Aladinas,

Dešinėj vedies Kalendra,
O kairėj glaudi Sindbada,
Panaikint jie gali greitai
Dvasios beigi kūno bada.

Mano sielai būtų peno –
Ten Emyra, ten Karima...
– Piemenie! Eik šerti kiaulių! –
Kaimo vyrus pyktis ima.

Nelaimingi žemažiūriai!
Jonas, Petras ir Antanas
Kerta dešrą, kai tuo tarpu
Ten juk vyksta Ramadanas!

Ir kenčiu dantis sukandęs –
Be sausainio, be tabako...
Nėr man laimės šiam pasauly! –
Trims dienoms jėgų pakako,

O ketvirtą, šniokščiant lietui,
Su žaibais ir su perkūnais,
Apsiverkęs prisivalgiau
Lašiniuočio su svogūnais.

Ner stiprybės taip gyventi,
Kaip gyvena Aladinas...
Pasakyk, draugeli mielas,
Kaipgi ta šalis vadinasi?

Nors tenai visur dykynės,
Netvarkingas gatvių eismas –
Vien į čadną pažiūrėjus,
Man sukyla sielos geismas.

Žydi ten Šeherazada,
O iš kriauklių perlai byra.
Kaipgi ta šalis vadinasi?
Ji vadinasi Alžyras!

Vakare, užžiebęs žvakę,
Tik sklaidau lapus žurnalo.
Brėkšta rytas... O šiai veiklai
Nematyti jokio galo.

„Pianistė iš lėktuvo
Matė palmes, kalnus, jūrą.“
...Šią kelionę prisiminsiu
Kaip baisiausią avantiūrą...

„Jie iš karto ją pažino,
Nors ilgai nebuvo matę.“
...Bet manęs tenai nebuvo,
Būčiau kojas greit pakratęs...

„Švelniai kūnas jos virpėjo,
Saldžiai nerimavo siela –
Čia plevena meilūs vėjai! –
Lietuvoj gyvent nemiela...“

Negaliu aš to pajausti,
Mat, fantazija ribota,
Vizija, jaučiu, menkiausia
Gali greit sujaukti protą.

„Muedzinas minarete
Šaukiasi rūstaus Alacho:
Jei kasdien jie nesimelstų,
Greitai susilauktų kracho.“

Ko gi man daugiau kankintis!
Taip toli yra Alžyras!
Troškiniai, tiesa, ten gardūs,
Ir toks jūros oras tyras.

Mirsiu, taip ir nepabuęs
Žemėj toj nē karto,
Ir nesunkins man kišenių
Lobiai Bonaparto.

Ir Šemachos nematysiu,
Ir nebus Amel –
Tik svajonėse nulėksiu
Aš ten vėl ir vėl...

2006-VII-31

Apokalipsės pirmadienis

Objektas: la fille aux cheveux de lin*

Vieta: tikrai ne L'isle joyeuse**

Pabudo pusę keturių
Nuo tragiškų košmarų,
Lyg būtų sklaidžiusi lapus
Šėtono memuarų.

Kapsėjo ašaros žemyn
Nuo pojūčio baisaus –
Kitus apmulkins, bet savęs
Daugiau nebeapgaus!

Egzamino diena juoda!
Kam lindo į tą balą?
Ar bent paglostys kas dabar,
Paguos dėl žemo balo?

Mediniai pirštai, o rankas
Lyg kaustytų grandinės –
Iš kur mergaitei imt drąsos,
Gaut valios geležinės?

* Mergina lino spalvos plaukais (pranc.), C. Debussy fortepijoninė pjesė (1910 m.).

** Džiaugsmo sala (pranc.), C. Debussy fortepijoninė pjesė (1904 m.).

Trapi, lengvutė ir liekna –
Bet kojos nebelaiko!
Užburdavo akių šviesa,
Dabar gi jos paklaiko...

Užtemo saulė... Ir krauju
Pasruvo žalsvos akys...
Praeivis aplenkia ratu:
Galvodamas – jai *šakės!*

Kadaise sekės klaviatūroj
Surasti natą *do*,
Išjausti ilgesingąjį
„Prélude à l'après-midi d'un faune“*,

Pagroti tiksliai ir žaviai
Net *„Apassionata“*,
Nūnai – tiesiausias kelias jai
Į *šeštąją palatą*.

Ir kiūtina sutemusi
Pro rūmus KGB,
Iš baimės nyksta grožis jos,
Orumas ir garbė.

Tai liejas prakaitas sūrus:
Artėja akademija! –
Pats išsiderina vidus,
Apytaka ir chemija.

* *Faune* /fon/, „Preljudas fauno popietei“. C. Debussy impresionistinė orkestrinė drobė (1894 m.).

Štai slenka elgeta rūstus.
Vai, daug kas jo matyta!
– Sustok! – nelaiko jo širdis,
Ir duoda vieną litą.

Deja! Vargšėlė jau kurčia.
Tik šimtas žingsnių liko!
Ir rankos nebesugraibys
To vargano skatiko.

Štai tie – išbalę, mirę rūmai...
Tai bent panorama!
Nebeskamba *G-dur*. Viduj –
Minorinė gama.

Grėsmingų durų praraja –
Lyg atsivėręs karstas...
Iš ten – nuožmi mirties galia,
Net, rodos, kaulai barstos.

Baisioji auditorija –
Viens, keturi ir nulis.
Čia švietė saulė, o dabar –
Tešmėkščioja mėnulis.

Skambėjo pianinas čia.
Nūnai – tiktai vargonai,
Kai sukasi ratu nakčia
Ano pasaulio ponai.

Pirmadienis... Ir dvylikta...
Kur pradingai, jaunyste?
Aplink vien suodžiai, pelenai –
Pajuodus karalystė!

Be dvidešimties dešimta...
Artėja pabaiga.
Jinai žalia. Pažengusi
Fatališka liga!

Kodėl kadaisė su džiaugsmu
Atliko *Debussy*?!
Kam plojome, gėles puikias
Jai nešėme visi?!

Praėjo šviesios dienos tos,
Nuvytusios jau gėlės –
Ir pats Liuciferis iš mirusių
Komisiją prikėlęs!

Naivuolė! Tikisi kažkiek
Tauraus gailestingumo?
Dantim komisija pagrieš –
Nueis pagaugais kūnas.

Nors man jos gaila – kas iš to?
Šie rūmai – apgavystė!
Švaraus nebeišgaus ji *da...*
Prapuolci, pianiste!

2006-VI-10

Antrasis atėjimas. Vaivorykštė

Objektas: la fille aux cheveux de lin
Vieta: dabar jau tikrai L'isle joyeuse

Per visą naktį ausyse
Jos muzika netyla.
Toks lengvas miegas! O sapne –
Sutrikdęs trapią tylą
Pats angelas prabyla:

– O, mūza, *ave!* Tu pakilk
Į aukštį neregėtą!
Nuo tavo muzikos švelnios
Marija sužavėta!

Jau apdainuojama esi
Tu rojūj cherubinių*,
Jie, tinginiai, taip įkvėpti
Chromatinių pratimų,
Skambiųjų pabūrimų.

Bet serafimų giesmės juk
Neduoda jokio pelno,
O tavo paslaugos žmonėms
Tarytumei ant delno,
Nors jie nenusipelno.

* *karūvīm, šerāfīm* hebrajų kalboje – jau daugiskaita. Taisyklingai lietuviškai reikėtų vartoti „cherubai“, „serafai“. Rašydamas eilėraščių, šito dar nežinojau.

Ko Gėtė liūdi danguje,
Ko klaidžioja lyg Faustas?
Mylėjo Grėtchen – ne Tave,
Per stipriai jaučias baustas
Ir blaškosi kaip plaustas...

Netgi Petrarka, sonetus
Iš Lauros atsiėmęs...
Dangau skaistus, dangau rūstus!
Poetą glemžti ėmė
Pasaulio juodos dėmės.

Net Dostojevskis vis rečiau
Bežiūri į Nastasiją.
Pamišo jis! Ir plastinę
Sau daros operaciją.

Jau Don Kichotas nesvajoja
Apie Dulsinėją,
O ir malūnų sparnelius
Retokai apgenėja –
Iš meilės tau kvailėja.

Kiek suremta kardų čionais
Ir kiek daug lūžo iečių!
Jau greitai rojaus kariauna
Panirs į širšių spiečių
Supriešintų tautiečių.

Bet nesigraužk! Tai greit praeis –
Čia žmonės gero būdo;
Dėl tavo muzikos puikios
Jie laikinai *pablūdo*.

Tad kilk ryte! Ir įsijunk
Į didžią rojaus fiestą!
Apsupsim aura mes tave,
Apgaubsim dangiška šlove,
Komisijai bus riesta!

Aukščiau komisijos esi,
Skysta jų kompetencija.
Kovok! – sušuko angelas,
Ir užbaigė sentenciją,
Pakurstęs rezistenciją.

Ir skleidžiasi ryte, aplink –
Didinga aureolė!
Nykščiu sumaigo *presto* ji
Penkiolę iš triolių,
Ir dušimtkart – *fa, sol, la*.

Pedala maigo iš kalnų
Tyriausio aukso lieta,
Ne instrumentą valdo ji,
O Elijo karieta,
Tvirtai užėmus vietą!

Smaragdo pirštai skaidrūs jos
Ir krištolinės rankos,
Tai *dolce* groja, tai grakščiai
Po klaviatūrą trankos,
Lyg griaudėtų patrankos.

Ne pianinas ši dėžė!
Taip skamba rojaus lyros,
Taip sklinda Gabrieliaus balsas
Izraelio tyruos,
Žudydamas vampyrus.

Tiesa, nemoka virti ji,
Ieškot kelių per skrandį,
Ir pamaitint skaniau draugus...
Dangus padėti bandė,
Tai atsiuntė balandį.

Šis rojaus paukštis kiekvienam
Atvers dangaus vartus,
Ne cepelinais, vėdarais,
Dvasia šventąja sotus bus,
Ilgus, ilgus metus!

O buvo žvilgsnis jos ramus,
Toks tyras, lyg vienuolės.
Dabar tik žvilgtels į tave –
Laikyk, žmogau, prapuolęs!

Pradēs tau suktis galvoje
Dangaus ir žemēs sferos;
Jei piktas tu buvai – pamiršk!
Nebeišdegs aferos!

Jei geras būdavai, tada
Nebelankys ramybė,
Ir kad priglaus (jau po mirties)
Tave dangaus galybė –
Didžiulė tikimybė.

2006-VI-11

Antrasis atėjimas. Proveržis

Ji skrenda Lukiškių aikšte,
Nebetoli tie rūmai,
Ir skleidžas klombos žiedai,
Pakyla kvapnūs dūmai!
Pražysta rožių krūmai.

Sukarpo žingsniais ji lengvai
Prospektą Gedimino!
(...Už posūkio į stulpą trenks
Pilotas limuziną –
Nei mato ką, nei žino...)

Atsiveria rubino durys –
Vaizdo negadina!
Kaip Mozė vedė žydus ten,
Kur Dievas juos vadino –
Į šventą Palestiną,

Taip ji atsivedė į rūmus
Dangišką kariauną!
Šventas tvirtoves stato ji
Ir sėja grūdą jauną,
Žinia, kai ką nugriauna.

Viens, keturi ir nulis –
Tai čia ši auditorija,
Kur sukasi likimo ratai
Ir kuriama istorija.

Antai Ravelis gunkso, čia –
Bethovenas ir Glinka,
Arkangelas Michelis pats
Paskambina lezginką –
Šis šokis jam patinka!

Jau nebegriaudėja vargonai –
Bet skamba ksilofonas,
Varpeliai, arfa, čelesta,
Švelnus marimbos tonas.

Pirmadienis... Ir dvylikta...
Ir amžina jaunystė!
Ji patiki nakties balsu,
Tuo netikėt – kvailystė,
Jis negalėjo klysti!

Be dvidešimties dešimta...
Minutė benefiso...
Per maža laimės jai visos,
Per maža džiaugsmo viso!

Juk ne Bacevičius skambės,
Ir neskambės Šopenas –
Drebės čia deimanto stalai
Ir gintarinės sienos!

Jinai ekstazėje. Plačiai
Atvertas sielos klodas –
Tos muzikos neperkaštų
Arkangelų sinodas!

Trapi, lengvutė ir liekna,
Nors blynų prisiryja!
Prie klaviatūros – iškili,
Plaukų tik plaikstos gijom –
Šventesnė už Mariją!

Ir kai paspaudžia piršteliu
Kontraoktavos *do* –
Apmiršta siela... Valanda
Nušniokščia kaip vanduo...

Kai suskamba jos užgauta
Trečios oktavos *re* –
Sparnais atitaria dvasia,
Plazdenanti ore...

Komisija apmirusi:
Skysta jų kompetencija –
Rytoj pirmuoju lėktuvu
Keliauja į Florenciją –
Nutrūko jų kadencija!

Iš Rafaelio kūrinį
Jie pasisems sau peno;
Praėjo apogėjus jų –
Gyvendami iš meno,
Jie savo nugyveno...

Prapuolė viskas... Liko tik
Mergaitė ir Klavyras.
Joks angelas negroja taip,
Nei moteris, nei vyras,
Tik dykumoj – Zefyras,
Sparnuotas dezertyras.

Balti klavišai – šviesulai,
Juodieji – lyg planetos,
O stygos virpa kosmose,
Ir skrieja kaip kometos,
Aukščiausio palytėtos!

Melodija pilna prasmių,
Galaktikos motyvų.
Aukštoji algebra – juokai! –
Žaidimai primityvų!

Kokia čia liejas muzika?
Modalinė ar toninė?
Iš proto eina Dievas pats,
Važiuoja į ligoninę.

Klavyras ir Mergaitė tik...
O etery – spraga...
Pratrūks šviesos arterija – –
Prisėlins pabaiga – –
Ir išsispręs Misterija.....

Eschatologinė tąsa:
Nustoję laikas kisti!
-- Klavyras --
-- Eteris --
-- Šviesa --
Sudievu, pianiste!

2006-VI-11

Opozicija diplomui

Nei skambių eilių parašė tomas,
Ir progreso konstatuoti negaliu,

Tad už ką jai, ponai, teikiate diplomą?
Ir už kokius žygdarbius jai nešate gėlių?!

Ar už tai, kad vis koridoriuose trynės,
Nudėvėjo muzikinį inventorių?

Trikdė tylą Lietuvos-Tėvynės?
Nesuprasiu aš, o ir suprast nenoriu!

2006-VI-28

Nuožmioji!

Aš taip švelniai, skaidriai
Skambinu Šopeną –
Bet garsai – deja! –
Atsimuša į sieną.

Liejas Liudvigo grakšti
Interpretacija –
Čia Jums trūksta jausmo,
Čia Jums – racijos...

Kaip ne akademijoj,
O muzikos mokykloj –
Vėpsote nelyg
Pro didinamą stiklą.

Dirbau aš, o Jūs –
Sakykim visą tiesą –
Tik atlikinėjote
Tingėjimo procesą.

Kelio lauk iš salės
Nerandu...
Rasiu – eisiu nusipirkt
Skanių ledų,
Tad greičiau įvertinkit:
– Tau du!

Penkiskart po du –
Šaunus rodiklis:
Puikiai veikia mano galvoje
Skaitiklis!

Ogi tie, kam per sunki
Tokia tematika,
Pasiklauskit mano draugo
Matematiko.

2006-V-18

Labora!

Štai scena jums nematyta –
Pianistė tempia plytą.

Tempia antrą, tempia trečią,
Iš peties cementą krečią!

Maišo žvyrą, maišo smėlį,
Grubūs pirštai jos pamėlę,

Šiurpsta veidas, akys blausias,
Smėlio pilnos pilkos ausys.

Ji stipri – lyg Prometėjas!
O aplinkui kaukia vėjas...

Džiūsta upės. Eina metai.
Sukas kosmoso verpetai –

Bet kas vakarą, kas rytą,
Pianistė tempia plytą!

2006-VII-07

Kosmonautika

Didis įvykis Tėvynėj buvo –
Pianistė šoko iš lėktuvo!

O jei kapsulėj jai atsirastų vietos –
Nedvejodama ji šoktų iš raketos.

Net baisu – plačiai pražiojus burną
Rėkia ji: „Nuskrisiu į Saturną!“

Lenkia galvą prieš mergaitės taurią dvasią
Teta Zosė, teta Valia ir jos draugė Stasė!

(Ir t. t., liaupsės be galo!)

2006-VIII-28

V. Bacevičiaus „Kosminė poema“

Šiandien skambinai tu
„Kosminę poemą“
Ir bandei pataikyti
Į temą.

Nebuvau ten, bet turiu aš
Viltį,
Kad pavyko tau į kosmosą
Pakilti.

O visiems tiems, prisijungusiems
Prie skrydžio,
Iš visos jaunos širdies
Pavydžiu...

2006-IV-28

Turinys

NUGRIMZDUSIO MIESTO VADAVIMAS

- Mūsų jėgoms / 7
Tylus užkeikimas Šventaragio slėnyje / 9
Naktis, paklydėlis akmuo ir fejė / 12
Lopšinė liūdnam laumiukui / 15
Ryto giesmelė linksmam laumiukui / 19
Laumiuko liūdni pavasario stebuklai / 24
Kam kokia dalia – dievų valia / 26
Siūbuoklėlio talalinė / 28
Deltuvos šventvietės žynio testamentas / 30
Nugrimzdusio miesto vadavimas / 34
Sakmė apie užburtąjį bokštą / 38

PIANISTĖS KLAJONĖS

- Valpurgijos naktis / 49
Orientalija (kelias į Alžyrą) / 51
Apokalipsės pirmadienis / 55
Antrasis atėjimas. Vaivorykštė / 59
Antrasis atėjimas. Proveržis / 64
Opozicija diplomui / 69
Nuožmioji! / 70
Labora! / 72
Kosmonautika / 73
V. Bacevičiaus „Kosminė poema“ / 74

Alkauskas, Giedrius

Keliaujantis akmuo: eilėraščiai / Giedrius Alkauskas –
Kaunas: VšĮ „Kauko laiptai“, 2018 – 80 p.

ISBN 978-609-8092-64-6

Pirmoji Giedriaus Alkausko eilėraščių knyga

Leidiny Nr. 74

Redaktorius Viktoras Rudžianskas
Kalbos redaktorė Regina Pupalaigytė
Apipavidalino Inga Paliokaitė-Zamulskienė

Tiražas 500

Išleido VšĮ „Kauko laiptai“
V. Putvinskio g. 56, LT-44211 Kaunas
Tel. (8 610) 67255, kauko.laiptai@gmail.com